

Ajuntament de
Barcelona

ARXIU HISTÒRIC
DE LA CIUTAT
DE BARCELONA

1714 X 2014

JORNADA

**Resums de les
ponències**

11 de juny de 2014

Coordinador:
Xavier Tarraubella
i Mirabet

Fonts documentals
per a l'estudi
del període de la
Guerra de Successió
a Barcelona

PRESENTACIÓ

Moltes de les nostres institucions conserven en els seus arxius documentació d'interès per a l'estudi de la història de Barcelona durant els primers anys del segle XVIII i, més concretament, relacionada amb els efectes a la ciutat de la guerra de Successió a la corona espanyola. I són nombrosos els historiadors i estudiosos d'aquest període que han utilitzat les diferents fonts documentals a l'abast per avançar en el coneixement i la divulgació d'aquest moment fonamental de la nostra història.

En el marc de la commemoració del Tricentenari de la caiguda definitiva de Barcelona a mans de l'exèrcit francoespanyol, l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, amb la col·laboració de la Fundació Noguera, vol contribuir amb aquesta jornada a donar a conèixer als interessats i als ciutadans en general algunes de les fonts documentals existents relacionades amb el període del conflicte, unes de més conegudes i altres de més amagades, com també els seus continguts informatius i les seves possibilitats d'aprofitament històric.

3

Amb aquesta finalitat, el programa incorpora, d'una banda, la presentació de diferents tipus de documentació -municipal, notarial, corporativa, eclesiàstica, assistencial, personal o impresa-, la qual permetrà conèixer el període de la guerra de Successió a Barcelona des de diferents perspectives. I, de l'altra, introdueix visions temàtiques específiques en relació a les seves possibilitats d'ús històric: els efectes de la guerra en la reforma institucional del govern municipal, la vida quotidiana, la presència militar, la utilització de la premsa o els diferents setges que pateix la ciutat durant aquells anys.

Així, la convocatòria d'aquesta jornada per part de l'Arxiu Històric de la Ciutat pretén esdevenir una aportació específica i singular, atès el seu marcat perfil arxivístic i documental, al programa d'activitats organitzades per l'Ajuntament de Barcelona amb motiu del Tricentenari 1714-2014.

PROGRAMA

11.06.14

Matí

- 9:00 h**   **Inauguració**
Toni Soler, comissari dels actes del Tricentenari; Joaquim Borràs, arxiver en Cap de l'Ajuntament de Barcelona; Xavier Tarraubella, director de l'AHCB i coordinador de la jornada
- 9:30 h**   **Guerra i reforma institucional en la documentació del Consell de Cent.**
Josep M. Torras i Ribé, Universitat de Barcelona
- 10:00 h**   **Sobre les fonts documentals de la “vida quotidiana” a Barcelona (1691-1725).** Albert Garcia Espuche, historiador
- 10:30 h**   **Dues corporacions barcelonines durant la guerra de Successió: els notaris de la ciutat i reials a través dels seus arxius col·legials.** Vicenç Ruiz Gómez, Arxiu Històric de Protocols de Barcelona
- 11:00 h**   **Debat**
- 11:30 h**   **Descans**
- 12:00 h**   **Una parròquia assetjada: la documentació de la Reverenda Comunitat de Santa Maria del Pi.** Jordi Sacasas, Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi
- 12:30 h**   **Els efectes de la guerra de Successió en una comunitat monàstica: la documentació dels Carmelites Descalços.** Mercè Gras, Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears
- 13:00 h**   **La presència militar a la ciutat a partir de la documentació de l'Hospital de la Santa Creu.** Adrià Cases Ibáñez, historiador
- 13:30 h**   **Debat**

5

Tarda

- 16:00 h**   **Gasetes i relacions: la utilització de la premsa en un context de guerra.**
Xevi Camprubí, historiador i periodista
- 16:30 h**   **Una crònica gràfica dels setges de Barcelona: plànols i gravats del fons de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.** Santi Barjau, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona
- 17:00 h**   **Els setges de Barcelona de 1705 i 1706 a través de les cròniques de la guerra de Successió.** Rosa M. Alabrús, Universitat Abat Oliba CEU
- 17:30 h**   **Cròniques i dietaris personals del setge de Barcelona de 1713-1714.**
Agustí Alcoberro, Universitat de Barcelona
- 18:00 h**   **Debat i cloenda**

RESUMS DE LES PONÈNCIES

GUERRA I REFORMA INSTITUCIONAL EN LA DOCUMENTACIÓ DEL CONSELL DE CENT

Josep M. Torras i Ribé, Universitat de Barcelona

A diferència de l'època de la Guerra dels Segadors, entre la documentació municipal de Barcelona no existeix cap sèrie específica que tracti el tema de la guerra de 1705-1714. Això no vol dir però, en absolut, que les referències a la problemàtica de la guerra no estiguin presents d'una manera recurrent entre la documentació municipal, sigui en forma d'actes administratius (cartes, contractes, acords diversos) incorporats als *Registres de Deliberacions*, sigui en sèries específiques, com els *Dietaris de l'Antic Consell Barceloní*, *Lletres Closes*, *Lletres Comunes Originals*, *Esborranys de Cartes*, *Lletres i provisions Reials*, etc. Aquesta documentació conté una visió panoràmica dels esdeveniments militars, i contínues mencions a les notícies de la guerra que arribaven a Barcelona.

Una sèrie especialment valuosa per al seguiment de les incidències militars són les *Lletres* [o cartes] *Comunes Originals*, que en els anys finals de la guerra (1713-1714) contenen un valuós recull epistolar dels principals protagonistes de la resistència, i una abundant correspondència amb els ambaixadors catalans a les capitals europees, abans i després de la signatura del Tractat d'Utrecht.

La segona part de la ponència es refereix a les prolixes actuacions portades a terme pel Consell de Cent per a la recuperació del dret a insacular lliurement, que s'havia reservat la monarquia des de l'any 1652. Un primer intent, l'any 1701, fracassat per la negativa de Felip V, i un segon intent, en aquest cas reeixit, que es concretà en la transigència de l'Arxiduc al retorn del dret a insacular (1706).

La darrera part de l'exposició tracta sobre el procés de concessió per part de l'Arxiduc d'un privilegi de reforma de les bosses d'insaculació, datat el 26 d'octubre de 1708, pel qual la noblesa titulada i els "Grandes de España" accediren a la bossa de Conseller en Cap, i els Ciutadans Honrats de Barcelona recularen a la bossa de Conseller Segon.

Privilegi concedit per Carles III per a la modificació de la composició de les bosses d'insaculació del Consell de Cent. 3 de novembre de 1708 (AHCB. Fons Consell de la Ciutat i Ajuntament Modern, Pergamins municipals, 1A-2634, f. 3r)

SOBRE LES FONTS DOCUMENTALS DE LA “VIDA QUOTIDIANA” A BARCELONA (1691-1725)

Albert García Espuche, historiador

1. Sobre la vida quotidiana

Què entenem per “vida quotidiana” ? De fet, el concepte ho abasta pràcticament tot: el cos, l’habitatge i l’espai públic urbà, el món del treball i el del comerç, l’àmbit polític i el religiós, l’espai del joc, l’oci i les festes, el de la cultura, l’àmbit de les relacions familiars, de la dona, dels infants, de la salut, els móns legals, dels conflictes, de la violència, de la guerra... Sense la seva anàlisi aprofundida no es pot conèixer la societat que els viu. I tots els espais de coneixement de la “vida quotidiana” són especialment interessants si s’estudien els seus components econòmics i culturals.

2. Sobre les situacions de crisi: el setge

Una ciutat assetjada és una ciutat trastocada. Considerar la vida a la capital de Catalunya durant una etapa de crisi, en especial la del setge de 1713-1714, obliga a referir-se a les activitats i als actes del tot habituals que van deixar de ser possibles. Ocuparia més temps parlar del que es va deixar de fer que del que fou possible continuar fent. La vida quotidiana passà a ser vida no quotidiana.

3. Sobre les fonts documentals

Atès que la “vida quotidiana” ho és, de fet, quasi tot, les fonts documentals pel seu estudi són, de fet, quasi totes. Més aviat podríem dir que hi ha hagut molts àmbits de coneixement poc estudiats i que les fonts documentals, qualsevol d’elles, han estat poc aprofitades per abordar-los. Val la pena recordar les capacitats d’algunes d’elles.

4. Sobre les dificultats de la recerca

Les dificultats de la recerca sobre la “vida quotidiana” són grans i el cas de les fonts notariales resulta prou clar. El sorprenent exemple del “Tabac Barcelona” parla de les dificultats. La qüestió de la producció i consum de tabac a la Catalunya de cap a 1700 ha estat treballat no fa gaire amb una certa intensitat, però tot i així s’ha pogut descobrir un notable buit de coneixement impossible d’omplir amb les fonts documentals més a l’abast.

Die Lunæ xxxvij. mensis Augusti anno d[omi]ni
 Nat[ivitat]is Domini M. DCC. lxxij.

In Dei nomine Notarint Universi, & Cum
 propter d[omi]ni maculam &

Inventarium hereditatis et bonorum omnium que
 fuerunt Andreæ Pero q[ui] Caponis Barce[lon]ensis, & post
 eum ad Imensiam, necum Francisca Pero Minvidua Lib[er]i-
 ta tanq[ua]m Tenentis et possidentis hereditatem et Universis
 bonis que fuerunt ipsius q[ui] vixit sui pro sui dote sponsali-
 tis, ac alijs suis bonis et creditis dotalibus suis iuxta antiquam
 prescriptam laudabilemq[ue] et approbatam consuetudinem
 Barce[lon]ensis Constitutionemq[ue] Capituli Generalis Terrarum Cath[olice]

(Hac notitia incipiant tam) Sed etiam per Saluatore[m]
 Pero subre[m] Barce[lon]ensis, et Maritima Ruber[is] & Pero
 vianens[is] videlicet Lavandini Ruber[is] Barce[lon]ensis
 Civitatis fratrum sub illo videlicet nomine quo melius
 iure vel ali, eis valere poterit & Tenere tam lo[n]ge successio-
 nis omnia hereditatis et bonorum dicti q[ui] Andreæ Pero
 eorum fratris ab Antiquitate, et ad presens abiq[ue] filij pro-
 cessum, et sumi que sequuntur.

En la casa en que lo q[ui] Andreu Pero Tauerres ha-
 bitava habitava Simona en la p[ar]te de Barce-
 lon[es] en lo carrer dels abaradors, lo qual mori en lo festi del
 paschal non se que dia, a p[ar]te de la ciutat antrada per
 ella se los troba lo següent.

Primo duas tablas de fusta de pi etadas
 Item dos bancs de aser parlor de fusta de pi etada
 Item duas cadiras de vaqueta crepata ab brans etada
 Item siqueros ablas d'amaro de siapora ablas quaximions ab
 alguns telam de a

Pàgina d'un dels molts documents notariais que recullen inventaris post mortem. 27 d'agost de 1714 (AHPB)

DUES CORPORACIONS BARCELONINES DURANT LA GUERRA DE SUCCESSIÓ: ELS NOTARIS DE LA CIUTAT I REIALS A TRAVÉS DELS SEUS ARXIUS COL·LEGIALS

Vicenç Ruiz Gómez, Arxiu Històric de Protocols de Barcelona

L'objectiu primer d'aquesta ponència és posar de manifest el valor informatiu dels arxius dels Col·legis de notaris públics i reials de Barcelona a l'hora de resseguir el rol que aquestes dues corporacions tingueren en el context de la Guerra de Successió. Com la resta d'institucions gremials, ambdós cossos notariais estaven implicats, sobretot, en la contribució material per al desenvolupament del govern municipal i en la defensa de la ciutat, amb sengles companyies integrades a la Coronela.

La corporació de notaris públics tingué els seu origen el 1395, mentre que la de notaris reials no es constituí fins al 1544. La primera depenia fortament del municipi barceloní i, de fet, eren els consellers qui escollien formalment els priors i promulgaven les ordinacions que l'havien de regir, si bé cal recordar també que eren notaris públics els que desenvolupaven oficis clau de l'administració local com el d'escrivà major o, sovint, ocuparen el càrrec de conseller cinquè.

Per la seva banda, la segona actuà de manera més autònoma i sota l'empara de les institucions reials, on els seus col·legiats tenien reservat el paper d'escrivans. Per contra, l'escripturació de negocis privats a Barcelona restà en mans dels notaris públics, fet del qual deriva el major arrelament d'aquesta corporació i l'abast del protocol generat pels seus col·legiats. Uns col·legiats, tanmateix, que sovint actuaven sota les dues autoritats, municipal i reial. Els plets entre ambdues corporacions foren continus al llarg del segle XVII i bona part del XVIII, incloent els derivats de la menció a un sol col·legi barceloní en el Decret de Nova Planta.

Tampoc descurarem la descripció arxivística sumària d'ambdós fons col·legials, amb la voluntat de donar a conèixer les seves característiques i abast. El conflicte bèl·lic tingué un clar reflex en les principals sèries documentals d'aquests fons. Els acords assentats als llibres de deliberacions tenen, a partir de 1707, gairebé com a únic objecte qüestions vinculades a la guerra: constitució de les companyies, tria de capitans i caps d'esquadres, guàrdies i, especialment significatius, els elevats donatius que havien de satisfer a la Corona. Aquests, finalment, també els podem resseguir a través dels llibres de clavariat, rebuts i altra documentació corporativa.

48
des a saber y Joseph Morell, Joseph Ferran, y
Joseph Laurador los qualz estando por general y por
señal mas vey queda nomenat y elegit dit Joseph
Ferran por Exerçit dit Conreth & Secretari por lo dese
nit temps.
En segonloch per dit Pere hoze y Prior vel
ab voluntat de son Company fonch dat en composicio
vny apuntaments o Capítols per lo desdichy bon Regimen
de la Companya del pñe Collegi qz son com se segueixen.
Per lo bon Regimen de la Companya del Venor Collegi
de Notarij Subllyt de Barçna que es una de las que
componen lo gran Regiment o Coronela ad quella se
Ciutat de Barçna^{ma} Servicio a sa Mag.^{de} que deu se
en las quardas entra per Custodia de sta Ciutat y per con
sequir lo bon logro de que los dias seber la guarda
dita Companyas per los Individos se faze la asistencia
de quda en los que son entrada apar se pose y deu statuir
lo sequent.
Primo que de los Notarij de dit Venor Collegi
solament se entengas exceptuats de seguir dita Companya
lo Escrivano Mayor y Secretari de la Casa y Concello de la
pñe Ciutat y y son subrogat tenimne los que debon
non de orato de Noble Militar o Ciutad y tan de del
Estament Mercaderes los auent de Ciutat y los septua
genarij o altreament Impeditos de malaltias que legitima
ment los Impideja dit empleo; del Escrivano empero prac
teints la art de Notarij tant ab dit Notarij exceptuats
com en los no exceptuats ningun tinga exempcio de seguir
dita Companya. Item Blament los que se bo b arnan malaltia

13

Detall de l'aprovació definitiva de les ordinacions per al bon règim
de la companyia de notaris públics de la Coronela. 4 de juny de 1707
(AHPB, Fons del Col·legi de Notaris Públics, *Liber deliberationum* ..., 1698-1719, f. 48r)

UNA PARRÒQUIA ASSETJADA: LA DOCUMENTACIÓ DE LA REVERENDA COMUNITAT DE SANTA MARIA DEL PI

Jordi Sacasas Segura, Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi

L'any 1700, Santa Maria del Pi era la segona parròquia en importància després de Santa Maria del Mar però tenia la jurisdicció més gran de Barcelona. Pràcticament la meitat de la ciutat barroca era feligresia del Pi, incloent-hi, a més del sector aristocràtic de la plaça de Santa Anna i els carrers de la Porta Ferrissa i de la Canuda, les zones dels escudellers i tot el Raval que era, en aquest moment, la reserva de terreny dins de la ciutat emmurallada. Altres zones jurisdiccionals no menys importants eren la part fora muralles que s'estenia des del poble de Sants als nuclis de població que representaven els entorns dels convents franciscans de Jesús i de Mont-calvari, especialment afectats durant el setge de 1714.

Comptava amb una comunitat de preveres residents de més de 50 persones i una junta d'obra constituïda per feligresos, entre els quals hi havia un gran nombre de protagonistes d'aquest moment traumàtic. A part, sembla que la parròquia del Pi liderava d'alguna manera el Col·legi de Sant Sever de preveres, una mena de sindicat de clergues que en el conflicte tingué també protagonisme en un àmbit, l'eclesiàstic, encara molt desconegut.

Per a l'estudi d'aquest període des de la documentació de l'APSMP, són de capital importància les *Deliberacions de la Reverent Comunitat de Preveres*, un registre conservat íntegre que, seguint una seqüència temporal, aporta informació de les vivències, punts de vista i organització dels preveres del Pi, durant el conflicte i en la postguerra. La documentació administrativa i econòmica de la Reverent comunitat és informació complementària i es pot posar en relació a les Determinacions. L'arxiu de la junta d'obra, els feligresos, aporta també important informació econòmica i d'actuació en relació a l'edifici, els estralls generats pel conflicte i a la seva restauració posterior.

Altres registres com el notarial i els diferents *Diversorum* conservats aporten dades concretes sobre la vida quotidiana de feligresos i preveres i la seva relació amb les institucions. Els fons personals del rector i vicaris, així com els de membres de la noblesa i l'arxiu sacramental molt extens, completen un conjunt documental que, per culpa de la pèrdua de la majoria dels arxius parroquials de Barcelona, esdevé paradigma important de la vida d'una gran unitat parroquial a la ciutat assetjada.

291

deuam en res empero fos en esta excomunicada aquella foy la hora
 present y que en es dny capellany pretenyessen en conuenir
 que fos postea auant dya primicia: y no se les fey gracia
 ninguna de los lo que paguey quita dita Comunitat.

Ad Perpetuam Rei Memoriae

Atenem y consideram los su obediencia de la Paroquia Iglesia
 de San Juan del Rey vulgarmente dita del Pi de la
 que juran de que residen en dya ^{na} la Magestad de
 Carlos tercer nostre Rey y de (que Dios gte) qui en lo
 antecedente any de 1705. hauiendo danyo del Regno
 de Portugal despues de haer ser los campanyas en
 aquel Regno contra lo Duque de Hujon qui con-
 tra los dnos li hauiamos usurpado por lo Regno de Espanya
 per enora al instante e inmediatamente de seguida la
 mort de Carlos segon que esta en gloria y llamamos
 fondo ab una gran e poderosissima armada de las
 Indias de Indiferencia y Florida deuan de la
 que salieron en la Playa de qual desembarca una
 partida de tropas de infanteria y caualteria de 101-
 abas y prenem ab los facildades las obediencias de las
 Villas y Locos cercanos e mes uehinas al desembarco
 las quales assi donados las obediencias gustosissimas y
 ab todas las cosas seguien las banderas y partit de los
 legimos y verdaderos Rey e Señores y ab la mesma con-
 formidad hauiere expresas las obediencias en todas las
 demas Villas y Locos obertos y seruy Murallas e guarnicio-
 de Cathedunija ab la promissua ayuda de un y abries-
 seruy la Ciutat apoderada de Barcelona y demas
 Castros y Ciudades Villas y Locos de sumos de la Provin-
 cia los precisamos ab obligacion y atamendy en conui-
 dar a la Magestad (que Dios gte) per lo dia que se fa
 o celebra la festa del Rey de 1706 en la festa
 mayor de la Iglesia que tots anys 1012 dada de 6
 de James se acostuma fer y celebrar.

Noticia i crònica de la visita de Carles III a l'església del Pi en motiu de la festiuitat de l'Epifania. 6 de gener de 1706 (APSMP. Deliberacions de la Reverent Comunitat de Preveres, vol. I, 1681-1707, f. 191r)

ELS EFECTES DE LA GUERRA DE SUCCESSIÓ EN UNA COMUNITAT MONÀSTICA: LA DOCUMENTACIÓ DELS CARMELITES DESCALÇOS

Mercè Gras, Arxiu dels Carmelites Descalços de Catalunya i Balears

El Carmel descalç comptava, a la Barcelona del mil set-cents, amb tres convents diferents: el de Sant Josep, situat a la Rambla de Barcelona; el de la Immaculada Concepció, de religioses, al carrer de la Canuda; i el de Santa Maria de Gràcia, als afores de la ciutat.

Els tres convents van viure el conflicte successori i la guerra de Successió de manera diferent. Els setges de finals del segle XVII afectaren en gran mesura el convent gracienc, que havia servit per aposentar la plana major de l'exèrcit francès el 1697 i després encara allotjà l'hospital i l'apotecaria de l'exèrcit francès, per bé que sempre va estar darrera el cordó, en els setges de la ciutat de 1705, 1706 i 1713-1714. Dins la ciutat, el convent de frares de Sant Josep o josepets, i el de les monges, anomenades tereses, no van patir els bombardeigs de la guerra dels Nou Anys amb la virulència que altres barris de la ciutat, però sí els que patí la ciutat en el darrer i definitiu setge.

A partir de la informació continguda en les cròniques històriques dels carmelites, els sermons, els registres de vesticions i professions, les notes necrològiques i els llibres de sepultures, així com en la documentació comptable i governativa de l'Orde, juntament amb els opuscles de l'època i la bibliografia actual, ha estat possible establir la vinculació existent entre el Carmel descalç català i l'austriacisme.

La família imperial mantenia amb l'Orde un estrets vincles, previs al conflicte successori, relació que s'intensificà amb la presència a Catalunya del príncep Jordi durant el seu virregnat, i que es féu encara més palesa en l'hora de la seva mort i enterrament. Està documentada la tasca propagandística de frares favorables a la causa de l'Arxiduc, així com el favor personal que l'arxiduchessa Elisabet-Cristina de Brünswick dispensà a les carmelites descalces de Barcelona, moltes de les quals pertanyien a famílies estretament compromeses amb la causa austriacista.

L'ambient de la ciutat en els diferents atacs a la ciutat fins a la definitiva ensulsiada, foren detalladament descrits per una monja barcelonina, i els diferents documents conservats reflecteixen les conseqüències de la repressió borbònica, així com l'entrada en religió de no pocs participants de la darrera defensa de la ciutat poc després de la capitulació de Barcelona.

Jardín de flores de diferentes devociones que ha recopilado para sí y para sus próximos el P. F. Pedro del Santísimo Sacramento, carmelita descalzo. Barcelona, 1710 (Ms. de la colección Domènech-Ballester)

LA PRESÈNCIA MILITAR A LA CIUTAT A PARTIR DE LA DOCUMENTACIÓ DE L'HOSPITAL DE LA SANTA CREU

Adrià Cases Ibáñez, historiador

L'hospital de la Santa Creu va ser una de les institucions barcelonines que va patir més l'impacte ocasionat per la guerra de Successió a Catalunya. Entre 1705 i 1714, quan el conflicte militar va perdurar al territori, l'hospital va atendre una quantitat molt elevada de convalescents que es derivaven directament de la disputa. D'una banda, els nombrosos militars dels exèrcits aliats que donaven suport a Carles III; de l'altra, la població civil, que es veia molt afectada en moments de setge, així com per l'ingrés de nombrosos desplaçats d'arreu dels territoris catalanoaragonesos.

Resseguir la documentació de l'hospital de la Santa Creu és observar indirectament la guerra de Successió. Una font extraordinària correspon als llibres d'infermeria, o d'entrada de malalts, a partir dels quals tenim coneixement del nom i cognom del combatent ingressat; la plaça, la companyia i el regiment als quals pertanyia; d'on era fill i de qui; el vestuari que portava; i els dies d'estada a l'hospital.

Sabem que en nou anys (setembre de 1705-setembre de 1714), la Santa Creu de Barcelona va haver d'atendre més de divuit mil convalescents relatius a l'exèrcit. A les sales de Sant Roc, Sant Pere i Santa Maria, avui espai de treball de la Biblioteca de Catalunya, hi descansaren militars malalts de totes les nacions implicades, així com d'ambdós bàndols. Els registres ens ensenyen la presència de mariners, desertors, presoners, miquelets i voluntaris, a més de la tropa, que representa el gruix majoritari.

Com a conseqüència de les limitacions de finançament que van patir les estructures politicoeconòmiques de Carles III, l'hospital va veure's forçat a endeutar-se per poder atendre el volum de convalescents. Durant els anys de guerra, la venda de patrimoni li va reportar més de setanta-cinc mil lliures, tot i que en acabar el conflicte encara n'era deutora de divuit mil.

En termes historiogràfics, a banda dels episodis bèl·lics del camp de batalla, de les baixes en combat, o dels grans personatges militars, la Santa Creu ens ensenya un conflicte soterrat que ens acosta als segments més desconeguts dels exèrcits moderns i a la dinàmica destructiva derivada de la guerra.

7 - juliol - 1711

A 9
*
Alonso Malero Sol Coma del
Compedis fill de Arnon ^{de} dela
Sinagoga de Coaboa Seny Casca
blanca Bot bolem

A 9
+
rubio
Jaume Capira Sol del Raisell del
Comendarm de napoly fill de esobe ^{Seco en}
M. de Benen Rist de vegell Seny ^{10 - Julio}
Sombro Casca blanca gipo blau ¹⁷¹¹
Comisa Casy wingy Sabany espada
bridaue

Detall del llibre d'entrada de soldats malalts de l'Hospital de la Santa Creu.
7 de juliol de 1711 (BNC, AH, 142, f. 118v)

GASETES I RELACIONS: LA UTILITZACIÓ DE LA PREMSA EN UN CONTEXT DE GUERRA

Xevi Camprubí, historiador i periodista

Durant la Guerra de Successió, la premsa fou un instrument utilitzat abastament pels països bel·ligerants a tot Europa amb l'objectiu d'influir en l'opinió pública i en el desenvolupament del conflicte. Catalunya es va veure immersa en aquest fenomen, sobretot a partir de 1705, quan Barcelona va esdevenir una Cort europea i, per tant, un important centre de producció i redistribució d'informació. L'existència d'una premsa catalana va ser possible, això no obstant, perquè a la capital existia, ja des del darrer terç del segle XVII, una infraestructura capaç de produir fulls impresos de notícies, de forma periòdica, que contenien informació procedent tant de l'entorn més proper com de ciutats d'arreu del continent.

D'aquesta forma, les notícies publicades a Barcelona –en forma de gasetes i relacions, els dos principals formats– eren posades a l'abast d'un ampli sector de la població, interessada en el què succeïa més enllà de les fronteres del país, cosa que convertia la premsa en un producte de consum popular. El desenvolupament d'aquesta pràctica fou possible gràcies a la visió comercial d'uns quants impressors de Barcelona, encapçalats per Rafael Figueró, que en un moment de recuperació econòmica van apostar per la publicació de notícies com una forma de diversificar el negoci. La premsa i el seu ús com a instrument propagandístic en temps de guerra no és, per tant, un fenomen nascut a l'època contemporània, sinó que tant el seu funcionament com la metodologia utilitzada es remunten al segle XVII i XVIII.

L'objectiu d'aquesta ponència és, per tant, explicar el funcionament i les característiques formals de la premsa catalana, així com també mostrar la seva funció en un context de guerra. A la vegada, la ponència pretén reivindicar l'ús de la premsa com a eina per a la recerca històrica, una circumstància que no sempre ha estat tinguda suficientment en compte. L'important fons de notícies impreses que es conserva en els principals arxius del país permet, en aquest sentit, apropar-se al desenvolupament de la Guerra de Successió des d'un altre punt de vista.

✠

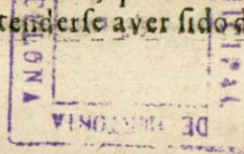
GAZETA DE BARCELONA, PUBLICADA A 15 DE ABRIL
de 1712.

VIENA 16. de Março.

LA Mag. Cesarea del Emperador nuestro Señor (que Dios guarde) ha comunicado vn Decreto à la Dieta de Ratisbona , participando en el las Proposiciones, que en el Congreso de Vtrec ha hecho la Francia; y juntamente la pretension que tiene su Mag. Imperial al todo de la Monarquia de España, y el numero de Tropas, que pondrà este año en Flandes , y en el Rhin; exortando en el Decreto dicho à todos los Principes, y Estados del Imperio, à fin, de que concurren incessantemente cada vno con su contingente, para conseguir vna Paz segura , y decorosa. Continuanse con sumá aplicacion las Juntas, y Consejos, asistiendo en las mas de ellas la Mag. Imperial, para disponer se de principio à la Campaña , lo mas presto , que se pueda , à cuyo fin han baxado 24. mil Alemanes en Flandes , los quales ya avrán llegado, segun el tiempo, que de aqui salieron. No se cessa por esto de hazer nuevas Levas, para socorrer los demàs Exercitos , y especialmente aumentar el de el Principado de Cathaluña. Por Cartas de Friburg de 16. de Março, se dize, que el Hospodar de Valaquia (Aliado del Czar de Moscovia) aviendo hecho vna entrada en la Crimea , con 10. mil Moscovitas, y 20 mil Cosacos, logró apressar 8. mil Cavallos, pero aviendo cargado sobre el los Tartaros en numero excessivo, fue tal el corage, y fervor del choque, que le obligaron à foltar la presa, aviendo de vna, y de otra parte bastantes muertos, y prisioneros, por esto se teme vna formal rotura , entre el Czar, y la Puerta, y que se encienda otra vez la Guerra en el Oriente. No obstante , por otras partes se avisa aver remitido el Czar las llaves de Afaph al Gran Sultàn , con lo que siendo esto así cessará el motivo de la Guerra ; las Tropas Suedesas padecen cada dia con mucho mas rigor la falta de viveres, y pagas, por lo que desertan en gran numero, aumentandose por este camino las de Dinamarca, y la de los Aliados.

LONDRES 12. de Março.

Sabado passado hizieron saber los Señores, à los Comunes avian aprobado el despacho de la tolerancia del Obispado de Escocia. Tambien fue ordenado se diesse vn expediente favorable à los Negociantes de la America, por lo que toca à algunos derechos. Hanse aprobado tambien las Resoluciones, por lo que toca à los Tratados de la Barrèda. El mismo dia presentaron los Señores à la Reyna vn Memorial contra la explicacion especifica de las ofertas de la Francia: à lo que su Mag. respondió con las siguientes palabras: *Milordes cõ todo mi coraçon os agradezco el zelo q mostrais por mi honor, y juntamente las seguridades, que dais de mantenerlo.* Ha zense varias juntas, y Congresos, tanto para tomar las cuentas de todos los gastos hechos, durante la Guerra ; como tambien examinar de la fuerte, que los Ministros, por cuyas manos han corrido, han obrado por entenderse aver sido damnificado el publico

Gazeta de Barcelona, publicada a 15 de abril de 1712 (AHCB, B 1712 8º op. 7)

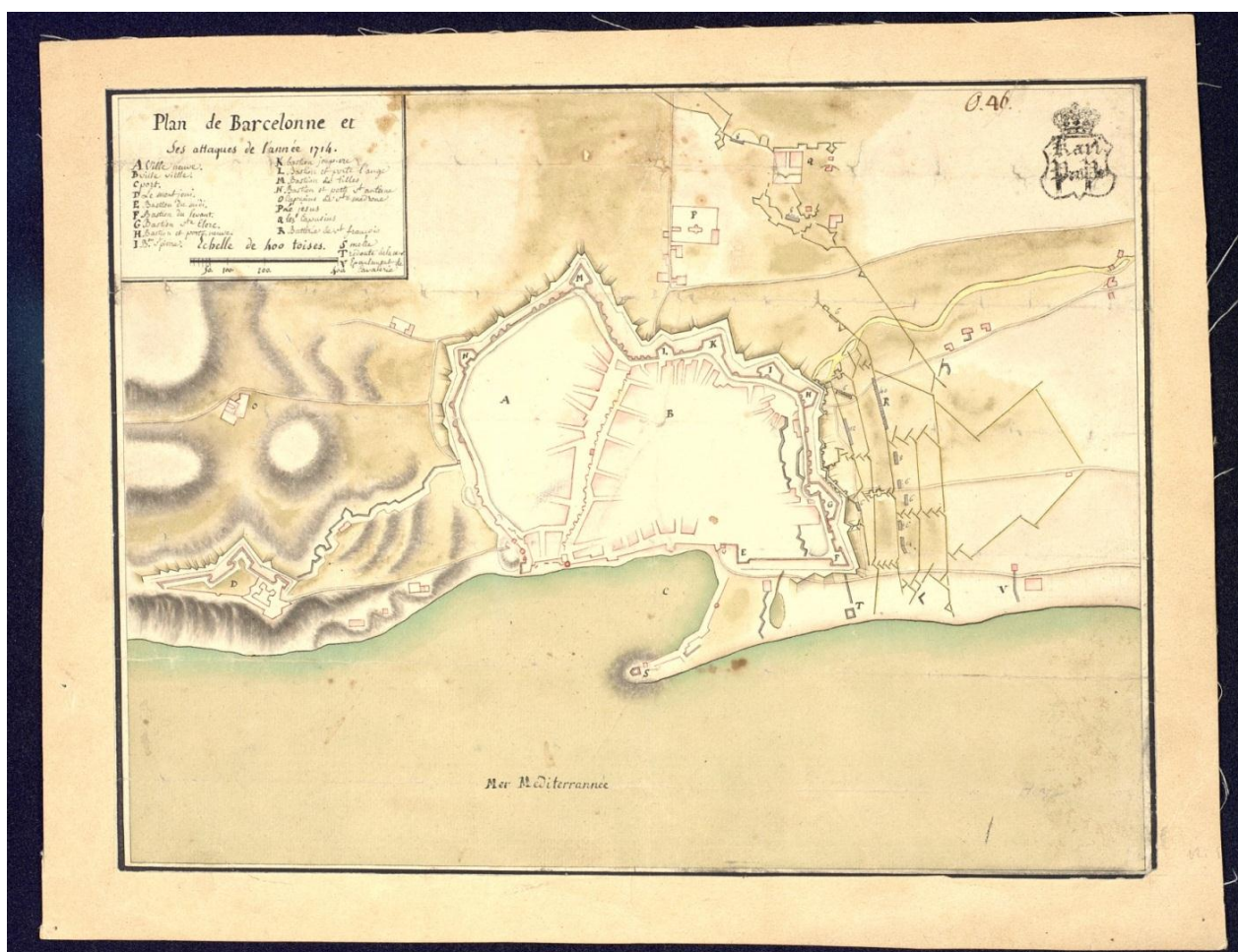
UNA CRÒNICA GRÀFICA DELS SETGES DE BARCELONA: ELS PLÀNOLS I GRAVATS DE L'ARXIU HISTÒRIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Santi Barjau, Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona conserva un conjunt notable de plànols i gravats dels segles XVII i XVIII que il·lustren d'una manera molt clara els diferents setges patits pel Cap i Casal de Catalunya durant aquest període. La majoria de representacions són obra d'enginyers militars interessats en el territori que havien d'expugnar o defensar; o bé són fruit de la tasca dels mítics cartògrafs holandesos que editaven magnífics atlas geogràfics o dels protoperiodistes alemanys autors de cròniques d'actualitat il·lustrades.

Les primeres representacions de Barcelona assetjada (que es compten també entre les imatges més antigues de la ciutat) estan vinculades als fets de la Guerra dels Segadors (1640-52). Segurament es tracta de les primeres imatges de la ciutat assetjada o bombardejada. El setge del 1697 ja va ser excusa i argument per a la confecció de moltes representacions gràfiques, tant per part dels atacants com dels defensors, amb alguns dels millors plànols de la ciutat preborbònica i diverses vistes molt divulgades. Amb tot, van ser els setges de 1705 i 1706 els que van començar a merèixer una atenció destacada per part dels gravadors, cartògrafs i editors a tot Europa, amb imatges que uns i altres van utilitzar en la batalla de la propaganda. Aquests antecedents culminen en l'esclat de documentació gràfica relacionada amb el setge de 1714, que s'acaba amb la caiguda de Barcelona l'11 de setembre, documentada en la coneguda sèrie de gravats de Jacques Rigaud.

Tota aquesta sèrie de documents visuals i cartogràfics, elaborats de manera coetània als fets històrics, i produïts sobre el terreny però sovint també des de països tercers, esdevinguts ja fonts per a la narració historiogràfica, es van anar recopilant a Barcelona a final del segle XIX i principi del XX, moltes vegades per interessos particulars tot i que, a la llarga, han acabat formant part del patrimoni públic, en aquest cas a redós de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

Plan de Barcelonne et ses attaques de l'année 1714. S. XVIII (AHCB, Gràfics, R. 2537)

ELS SETGES DE BARCELONA DE 1705 I 1706 A TRAVÉS DE LES CRÒNIQUES DE LA GUERRA DE SUCCESSIÓ

Rosa Mª Alabrús, Universitat Abat Oliba CEU

Després d'un primer intent frustrat de fer triomfar l'austriacisme a Catalunya l'any 1704, el 22 d'agost de 1705 la flota dels aliats es va presentar davant de Barcelona. Paral·lelament a l'aixecament d'un conjunt de ciutats catalanes que es van fer austriacistes, desembarcaren uns nou mil soldats de la flota, que van assetjar la ciutat de Barcelona defensada pel virrei Velasco. En el setge a Montjuïc fou mort, Jordi de Darmstadt, figura carismàtica de la gènesi de l'austriacisme. El bombardeig, del 14 de setembre al 4 d'octubre, acabà amb la resistència borbònica i la rendició de Velasco. El 7 de novembre de 1705, entrava, solemnement, Carles III a Barcelona. A partir de la pressa austriacista de la ciutat, Felip V es posà al front d'un exèrcit de 10.000 homes, amb l'objectiu de recuperar la capital del Principat. El nou setge, ara per part dels borbònics, durà del 2 d'abril al 8 de maig de 1706. L'exèrcit borbònic arribà a conquerir Montjuïc, però l'arribada de la flota aliada va frenar les expectatives del duc d'Anjou, nét de Lluís XIV. Fou un moment extraordinari, d'eufòria austriacista, que va comportar l'anada de Carles III a Madrid i proclamar-se com a rei d'Espanya el 22 de juliol de 1706, tot i que tornaria aviat a Barcelona (març de 1707).

Aquestes són les dades mínimes bàsiques dels setges de Barcelona de 1705 i 1706. La major part dels relats dels mateixos procedeixen de fonts austriacistes, perquè lògicament, es tracta dels dos triomfs que marquen la màxima eufòria de l'austriacisme. Les fonts borbòniques coetànies dels fets guarden un significatiu silenci i no és fins finalitzada la Guerra de Successió que se'n recorden més d'aquests setges, per tal de minimitzar l'època austriacista i consolidar l'oficialisme borbònic.

En aquesta ponència s'exposaran les principals cròniques, memòries i dietaris per conèixer els setges de 1705 i 1706, tant d'origen austriacista com borbònic. Entre altres: *Verídica relación diaria de lo sucedido* (AHCB), *Proezas que las barcelonesas donas han ostentat en los setges de Barcelona* (BNC), Dietari del convent de Santa Caterina, *Anals consulars de la ciutat de Barcelona* (BNC), Dietari dels Caputxins (BUB), *Narraciones históricas* de Francesc de Castellví, *Memòries d'Honorat Pallejà* (1703-1713), *Relación de la Guerra de Sucesión* (BNC) i *Revoluciones de Cataluña* (AHCB).

Annals consulars de la ciutat de Barcelona, formats de las més principals antiguitats, prerrogativas y successos de ella... S. XVIII, 3 volums. (BNC, Ms. 173/1-3)

CRÒNIQUES I DIETARIS PERSONALS DEL SETGE DE BARCELONA DE 1713-1714

Agustí Alcoberro, Universitat de Barcelona

L'abundància i diversitat de cròniques i dietaris personals és un dels trets distintius de la Catalunya moderna, com han remarcat, entre altres, James S. Amelang, Antoni Simon i Xavier Torres. Aquesta realitat, que també és constatable durant els primers episodis de la Guerra de Successió, esdevé incerta per al setge de Barcelona de 1713 – 1714. En aquest darrer episodi de la contesa, els dietaris dels Tres Comuns (Diputació del General, Consell de Cent i Braç Militar) esdevenen més reservats, o simplement muts. La mateixa tendència es manifesta als dietaris d'altres institucions, com convents i institucions eclesiàstiques, gremis o consells locals.

La desaparició sistemàtica de fons ha pogut ser compensada, darrerament, amb la publicació de les *Narraciones históricas* de Francesc de Castellví, aplegades a Viena pel seu autor durant el segon quart del segle XVIII, i per l'edició de nombrosos textos impresos coetàniament, entre els quals destaca la *Continuación del Diario del sitio y defensa de Barcelona, o Gaceta de Barcelona*.

A parer nostre, la desaparició de la documentació generada aleshores per institucions i particulars pot haver estat realitzada en part per la policia borbònica, però és, sobretot, decisió dels seus mateixos autors en el moment de la caiguda de Barcelona, justament per evitar-ne l'ús que en podien fer les noves autoritats d'ocupació. Aquesta actuació va ser deliberada, i ja es va iniciar amb la redacció de quaderns o esborranys independents, que, arribat el moment, poguessin ser destruïts de manera més fàcil.

Així les coses, hem pogut localitzar i editar, amb la doctora Mireia Campabadal, cinc cròniques o dietaris personals d'aquell episodi (*Cròniques del setge de Barcelona de 1713-1714*, ed. Barcino). Entre les seves característiques comunes, cal destacar el fet que totes elles van ser ocultades de manera premeditada per evitar-ne el seu descobriment, i l'ús, en totes elles, de la llengua catalana. Els seus autors tenien orígens socials diversos i van tenir actituds polítiques enfrontades.

2 7. Die de la Sanctissima, foyada los 12 de Junio foyra
 lafor dela arca, per q. los dos galeras, y la Boxella del, en
 micks, obodaren la Barca. Den daban en y conerra es
 canoria de deferra de soty baleronsi, imant, causant lo
 grandany, en particular alas galeras, foyant lo
 fugir, y la Barca ten lingue al moll despuer de gr
 del combat, del qual miratulosament escappa lingue
 carregada de 1700 quariteras de blat, 400 quinart
 de polixra, 100. quariteras de ciruon, moltes mon
 getas, y, a quadi dext, y cancelada, y tot ab algun
 danca, per q. la Barca es mole gran. Tocada la
 primera oracio, se dissipar en de la murallas del
 Galleri quatre canonados, y dos del porral de St. An
 toni: y despuer de las grex dela shabimada comen
 saren los enemicks a dissipar bombas, ab tanta
 abundancia q. avoren de 13. en 13. durant tot lo
 die sens parar fins q. fou mit, meno alguna miya
 hora sobre al mit die; y de la natra balerie se di
 para tota la nit bombas, y canoados, per se evant
 q. el die tan be sens parar: los es trogon q. buy an
 fet los enemicks ab las bombas, es cora q. darrera horra
 y espant, ab la gran devoció de clero, y semple,
 causant moltes de gracia, ala gent, y semidi al
 gunas cosas parexia buy en el Ciel de lo Infern, o
 lo die del jebrie, y lo q. es mey de admirar, la dillamia
 de y enuelgal delito. de Populi, voler aversinar la ciu
 dat sens fer bresa, cora de la gran gallina, y de la que
 gira, y buy en la paciencia ab q. no puen la gent, no po
 dent foderen fins al vesal, q. mostrava de gran curi
 8. Die 18. f. entrada de gny y aque q. yoch de pauca
 en lo dissipar, cora de la fonda, y tocada la nou com
 ersan a dissipar bombas los enemicks, y lo malax de
 la plaga, no requirit tota la nit, y tot lo die dext de
 gny, com de almit, no avernhi ni en una diferencia de
 buy obit, y apenas fou die, com indencia de jugar natra
 avilleria, y se sap de cert causa grandany als enemicks,
 era malincha q. tres miquellets anavants ab los corbats
 dels enemicks, arrivant avor cerca de gracia y lemor
 eran los enemicks gran gallina, arlingit dos de perior
 esta tarde, y lo ves bomberde, y luego pres parit. Dient
 escopetados y li clava en lo cap lino de montova los mibiers dels enemicks,
 y lo d. de Populi adit, q. si podria vivan nos tot lo fe del in
 fern, nos lo vivaria, q. q. dlia de vesar tota Barcelona de
 onado q. lo q. lindrasl agen de dii: aqui fore Barcelona
 2 9. Die 19. lo fe q. esta mit se a dissipar tot lo die
 dels enemicks de no q. panna, lo q. a prosequit tot lo die
 dissipant una carregada terrada ab bombas, semblant a
 ver arrivat ja lo die del judici, dissipant ne moltes
 Bombas.
 per lo vesal causant gran consternacio ab tota la gent
 per no voler ja lla seguir per poder habitar, concis
 derian las ofliciones en que se troba est. uble, lo q.
 mago nos pot dir, pero de buy a dos anys ten recordon.

Libre d'òbits de religiosos i altres coses curioses succeïdes a Barcelona del 6 de juny de 1691 fins al 5 de maig de 1775, escrit pel frare caputxi Manel Soler (CRAI – Biblioteca de Reserva de la Universitat de Barcelona, Ms. 386, f. 64r)

NOTES SOBRE ELS PONENTS

JOSEP M. TORRAS I RIBÉ

Catedràtic Emèrit d'Història Moderna de la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en estudis d'història de la societat i de les institucions, amb especial dedicació a l'organització municipal catalana en els segles moderns. Des de fa uns anys ha adoptat com a línia d'investigació la Guerra de Successió a Catalunya. Per les seves recerques històriques ha obtingut els premis Cristòfor Despuig (1976), Sant Raimon de Penyafort (1977), Ferran Soldevila (1981) i el Premi Sàpiens a la trajectòria docent i investigadora" (2010). Ha estat guardonat amb la medalla de la Ciutat d'Igualada al Mèrit Cultural (1994), i amb el Premi al Compromís Cultural (2006) atorgat per Òmnium Cultural. Entre els seus llibres destaquen: *Els municipis catalans de l'Antic Règim* (1983), *La comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els "Qüestionaris" de Francisco de Zamora* (1993), *Escrits polítics del segle XVIII. Documents de la Catalunya sotmesa* (1996), *La Guerra de Successió i els setges de Barcelona* (1999, 3a edició 2007), *Los mecanismos del poder. Los ayuntamientos catalanes durante el siglo XVIII* (2003) i *Felip V contra Catalunya. Testimonis d'una repressió sistemàtica* (2005, 5a edició 2013).

ALBERT GARCÍA ESPUCHE

Ha estat Director d'Exposicions del CCCB i Director d'El Born Centre Cultural. Entre d'altres, ha rebut el Premi Nacional de Cultura, tres vegades el Premi Ciutat de Barcelona, el Premi Prat de la Riba i el Premi Octavi Pellissa. Ha comissariat nombroses exposicions, sent les més destacables: *El Quadrat d'Or*, *El Modernisme*, *Ciutats, del globus al satèl·lit*, *Retrat de Barcelona*, *La Ciutat Sostenible*, *Espai públic europeu 1980-1999*, *Fes, Ciutat Interior* i *Barcelona & Fotografia*. Ha publicat, entre d'altres, les obres: *Espai i societat a la Barcelona preindustrial* (1986); *La construcció d'una ciutat. Mataró 1500-1900* (1989); *El Quadrat d'Or* (1990); *Un siglo decisivo. Barcelona y Catalunya 1550-1640* (1998); *El inventario* (2002); *Barcelona entre dues guerres (1652-1714)* (2005); *La Ciutat del Born* (1a edició 2009); *Barcelona 1700* (1a edició 2010) i *Una societat assetjada. Barcelona 1713-1714* (2014). Dirigeix la col·lecció *La Ciutat del Born. Barcelona 1700* (12 volums, 10 ja publicats).

VICENÇ RUIZ GÓMEZ

Llicenciat en Història per la Universitat Autònoma de Barcelona (1997), on també cursà el tercer cicle d'Arqueologia i Història Medieval del Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana. L'any 2003, es diplomà en Arxivística, Paleografia i Diplomàtica a l'Archivio di Stato di Roma. Actualment, està elaborant la seva tesi doctoral que té com a objecte la interrelació del notariat, el règim municipal i la fiscalitat en la consolidació del sistema documental baixmedieval. Pel que fa a l'àmbit professional, és arxiver de l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona i professor de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents (UAB). Des del maig de 2013, és també vicepresident de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya.

JORDI SACASAS SEGURA

Arxiver de la basílica de Santa Maria del Pi i conservador del seu museu i tresor. Arribà a la basílica l'any 1992 per tal de recuperar l'antiga Capella de Música de Santa Maria del Pi, projecte dut a terme en estreta col·laboració amb el director David Malet. Vinculat des de llavors a la basílica i al seu patrimoni artístic i documental, ha estat durant més de 20 anys vetllant per la seva conservació i estudi. L'any 1996 fundà l'Scola Pinensis especialitzada en música gregoriana i cant pla amb una especial atenció per les obres musicals conservades a l'arxiu. Des d'aquell any ha continuat la feina d'identificar i estudiar l'important patrimoni de la Basílica encara en gran part inèdit. L'any 2011, realitzà el projecte provisional de museïtzació de la basílica i la seva posta en funcionament. Aquest mateix any és nomenat oficialment arxiver i responsable del museu i tresor, on ha continuat la tasca de posta al dia de l'arxiu, iniciant la redacció d'un pla director, inventari i actualització dels instruments de descripció. L'any 2014 ha comissariat l'exposició "Santa Maria del Pi, 1714, Una comunitat assetjada" en motiu del 300 aniversari del setge de la Guerra de Successió i que recull gran part de la feina feta aquest darrers dos anys a l'arxiu i que ha permès identificar un important fons documental per l'estudi d'aquest període.

MERCÈ GRAS CASANOVAS

Llicenciada en Història moderna per la Universitat de Barcelona. Des de 1998 és arxivera de l'Arxiu dels carmelites descalços de Catalunya i Balears i s'ha especialitzat en arxius conventuals. Ha dedicat la seva recerca a diverses temàtiques: història social i agrària, de l'alimentació, de la cartografia i la geografia, i de l'escriptura i l'estudi del món conventual femení a l'època moderna. És autora d'un Diccionari biogràfic d'autors carmelites descalços en l'àmbit lingüístic català http://mcem.iec.cat/entrada.asp?epigraf_m=8, i d'una catalogació general dels religiosos del Carmel descalç català, en les seves dues branques, masculina femenina. Darrerament treballa sobre la història del Carmel descalç català entre la guerra dels Segadors i la guerra de Successió. Paral·lelament prepara l'edició del manuscrit *Luz de verdad, e histórica relación de lo sucedido en el conbento de la Puríssima Concepción de Carmelitas Descalças de Barcelona en los años de 1691 hasta 1719*, i d'un treball sobre la figura del geògraf Josep Aparici i Fins a partir de la seva autobiografia i el conjunt del seu fons documental.

ADRIÀ CASES IBÁÑEZ

Doctor europeu en Història Moderna per la Universitat Autònoma de Barcelona. La seva línia d'investigació gira a l'entorn de la guerra de Successió a Catalunya, de manera especial, sobre els exèrcits que van prendre part en el conflicte. La recerca l'ha portat a treballar en arxius d'àmbit català i europeu, en centres de Madrid, Lisboa i Londres. Ha participat en una desena de congressos i simposis d'investigació, dels quals en destaca el XIXè Congrés d'Història de la Corona d'Aragó o el VIIè Congrés d'Història Moderna de Catalunya. Ha impartit cursos i conferències sobre el conflicte successori, i ha estat assessor en diversos projectes del Tricentenari 1714-2014 (les exposicions *El Món del 1714* i *Casamata: Espai 1714*, i la *Ruta 1714* promoguda per la Generalitat de Catalunya. Compta amb una dotzena de publicacions, les més recents de les quals són *La Guerra de Successió i les Terres de Ponent* (2013) i *Memòria Gràfica del 1714* (2014). Gràcies a la 23ena Beca Notari Raimon Noguera, està preparant una publicació sobre la quotidianitat dels combatents que van participar en el conflicte successori.

XEVI CAMPRUBÍ

Doctor en Història Moderna per la Universitat de Barcelona i llicenciat en Periodisme i en Comunicació Audiovisual per la Universitat Autònoma de Barcelona. La seva tesi doctoral, titulada *L'impressor Rafael Figueró (1642-1726) i la premsa a la Catalunya del seu temps*, s'ha centrat en l'estudi del fenomen de les gasetes i relacions publicades a Barcelona en el període comprès entre les guerres dels Segadors i de Successió. És coautor, juntament amb Agustí Alcoberro, de l'estudi introductori que precedeix a l'edició facsímil del *Diario del sitio y defensa de Barcelona*, una gasetta impresa per Rafael Figueró durant el setge de 1713-1714. Com a periodista, ha treballat al setmanari *El Temps* i al diari *Avui*, a més de col·laborar, en la faceta de divulgació històrica, a la revista *Sàpiens*. L'any 2004 va obtenir el Premi Recull en la modalitat de retrat literari.

SANTI BARJAU

Doctor en història de l'art per la Universitat de Barcelona, amb una tesi dedicada a la impremta Oliva de Vilanova (publicada el 2002 sota el títol *Art i aventura del llibre*), ha estudiat també l'activitat d'altres impremtes barcelonines destacades, com La Neotipia o La Academia. El seu camp d'interès preferent és el cartellisme de la primera meitat del segle XX, temàtica que ha tractat en diversos articles i, des de setembre del 2012, al blog *Els "meus" cartellistes* [cartellistes.blogspot.com]. També ha dedicat la seva atenció a l'arquitectura modernista catalana i en especial a l'arquitecte Enric Sagnier, tema de la tesi de llicenciatura i sobre el qual el 2011 va comissariar una exposició presentada a CaixaForum. Ha treballat al Museu de les Arts Gràfiques de Barcelona i als departaments gràfics del Museu Nacional d'Art de Catalunya i de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, on exerceix actualment. Ha col·laborat en la selecció i la documentació de les imatges del llibre *Barcelona 1714. Els gravats de la guerra de Successió* (2013).

ROSA Mª ALABRÚS IGLESIAS

Doctora en història i professora agregada a la Universitat Abat Oliba CEU. El seu perfil investigador es defineix, sobretot, per l'interès en la problemàtica del pensament polític, les relacions Església-Estat i l'opinió i la informació a Catalunya i a la monarquia hispànica a l'època moderna. És autora de la tesi doctoral *Pensament i opinió a la Catalunya moderna (1652-1759)* (UAB, 1995) i ha publicat els llibres següents relacionats amb aquesta temàtica: *Felip V i l'opinió dels catalans* (2001); *España en 1700 ¿Austrias o Borbones?* (2001); *Escritos políticos. Cròniques de la Guerra de Successió* (2006) i *Felipe V, Archiduque Carlos. Vidas Cruzadas* (2007). També ha coordinat les publicacions: *Tradición y Modernidad. El pensamiento de los dominicos en la Corona de Aragón. Siglos XVII y XVIII* (2011); *La memoria escrita de los dominicos. Corona de Aragón. Época moderna* (2012) i *La vida cotidiana y la sociabilidad de los dominicos. Entre el convento y las misiones* (2013).

AGUSTÍ ALCOBERRO

Doctor en Història i professor d'Història Moderna a la Universitat de Barcelona. Des del 2008 dirigeix el Museu d'Història de Catalunya. En l'àmbit de la història cultural ha publicat, entre altres obres, l'edició crítica de les *Cròniques d'Espanya* de l'humanista Pere Miquel Carbonell (1997); *Identitat i territori. Textos geogràfics del Renaixement* (2000) i el catàleg de l'exposició *Per bruixa i metzinera. La cacera de bruixes a Catalunya* (2007). S'ha especialitzat en la Guerra de Successió, sobre la qual ha publicat *L'exili austriacista (1713-1747)* (2002); *La "Nova Barcelona" del Danubi. La ciutat dels exiliats de la Guerra de Successió* (2011) i *Barcelona 1714. Els gravats de la Guerra de Successió* (2013). Ha dirigit l'obra col·lectiva *Catalunya durant la Guerra de Successió* (2006, 2^a ed. 2013) i ha participat en l'edició del *Diario del sitio y defensa de Barcelona* (2009) i de les *Cròniques del setge de Barcelona de 1713-1714* (2014). També és autor de diverses novel·les i ha obtingut, entre altres, els premis Lola Anglada i Sant Jordi. En podeu trobar més informació al web www.agustialcoberro.cat.

ÍNDEX ONOMÀSTIC

ALABRÚS IGLESIAS, ROSA M ^a	23, 32
ALCOBERRO, AGUSTÍ	25, 32
BARJAU, SANTI	21, 31
CAMPRUBÍ, XEVI	19, 31
CASES IBÁÑEZ, ADRIÀ	17, 30
GARCÍA ESPUCHE, ALBERT	9, 28
GRAS CASANOVAS, MERCÈ	15, 30
RUIZ GÓMEZ, VICENÇ	11, 29
SACASAS SEGURA, JORDI	13, 29
TORRAS I RIBÉ, JOSEP M.	7, 28